

Är arbetsmarknadspolitiken på väg åt rätt håll?

Arbetsförmedlingen, 25/5

Lars Calmfors

Frågor

- Den aktiva arbetsmarknadspolitiken
- Arbetslöshetsförsäkringen
 - konjunkturberoende ersättning?
 - allmän och obligatorisk försäkring?

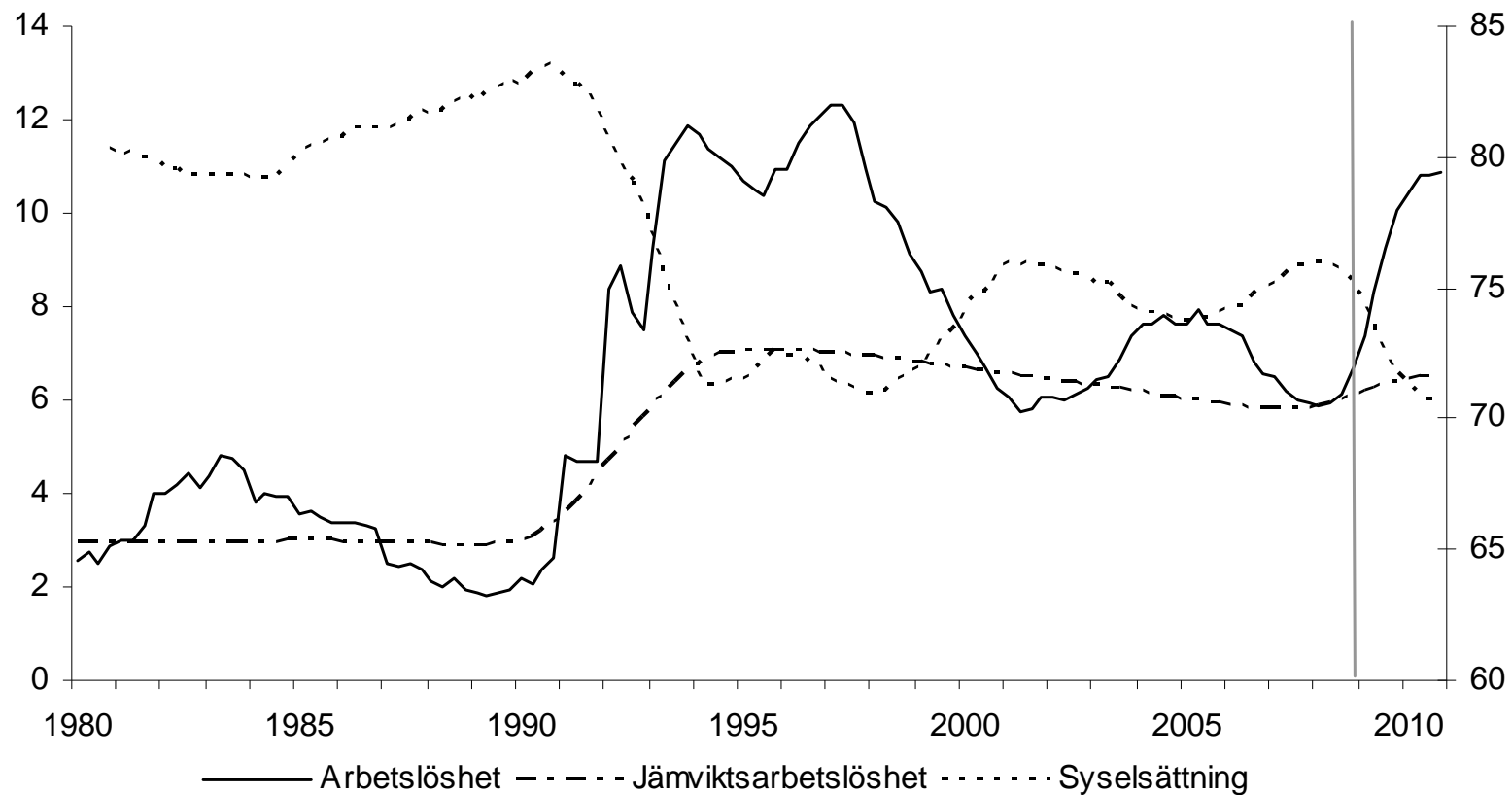
Arbetsmarknadspolitiken är utsatt för ständiga förändringar

- Naturligt eftersom arbetsmarknadspolitiken får ”sopa upp” efter andra politikmisslyckanden
- Gamla program avskaffas med jämna mellanrum och ersätts med nya
 - ibland bara “old wine in new bottles”
 - ibland verkliga förändringar

Regeringens arbetsmarknadspolitiska strategi

- Regeringens ursprungliga strategi: minska den kvardröjande arbetslösheten i högkonjunkturen (jämviktsarbetslösheten)
 - effektiv matchning och jobbsökaraktiviteter
 - inriktning på dem som står längst från arbetsmarknaden
- Nu: ta hand om stort *inflöde* i arbetslöshet och motverka långtidsarbetslöshet
 - mer insatser för korttidsarbetslösa

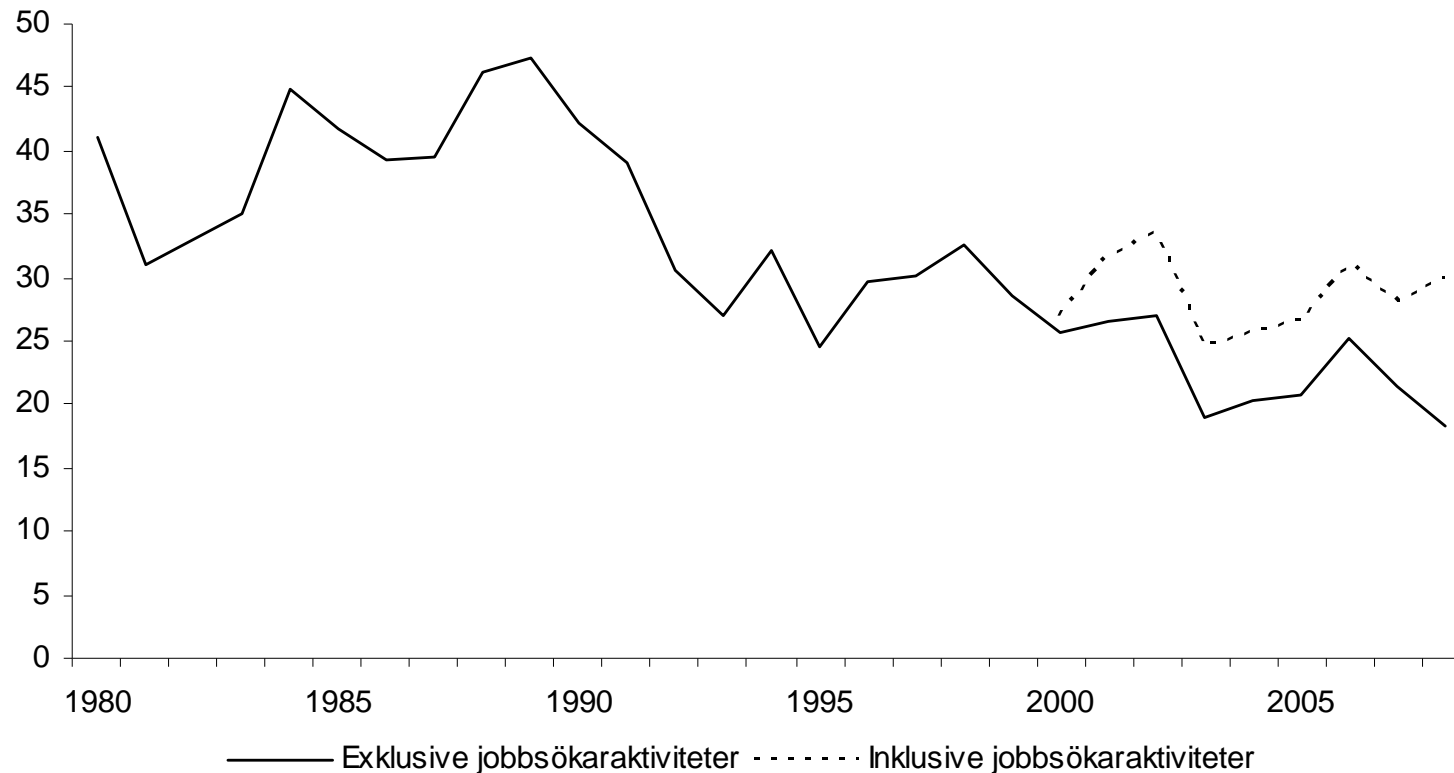
Arbetslöshet, jämviktsarbetslöshet och sysselsättning, procent

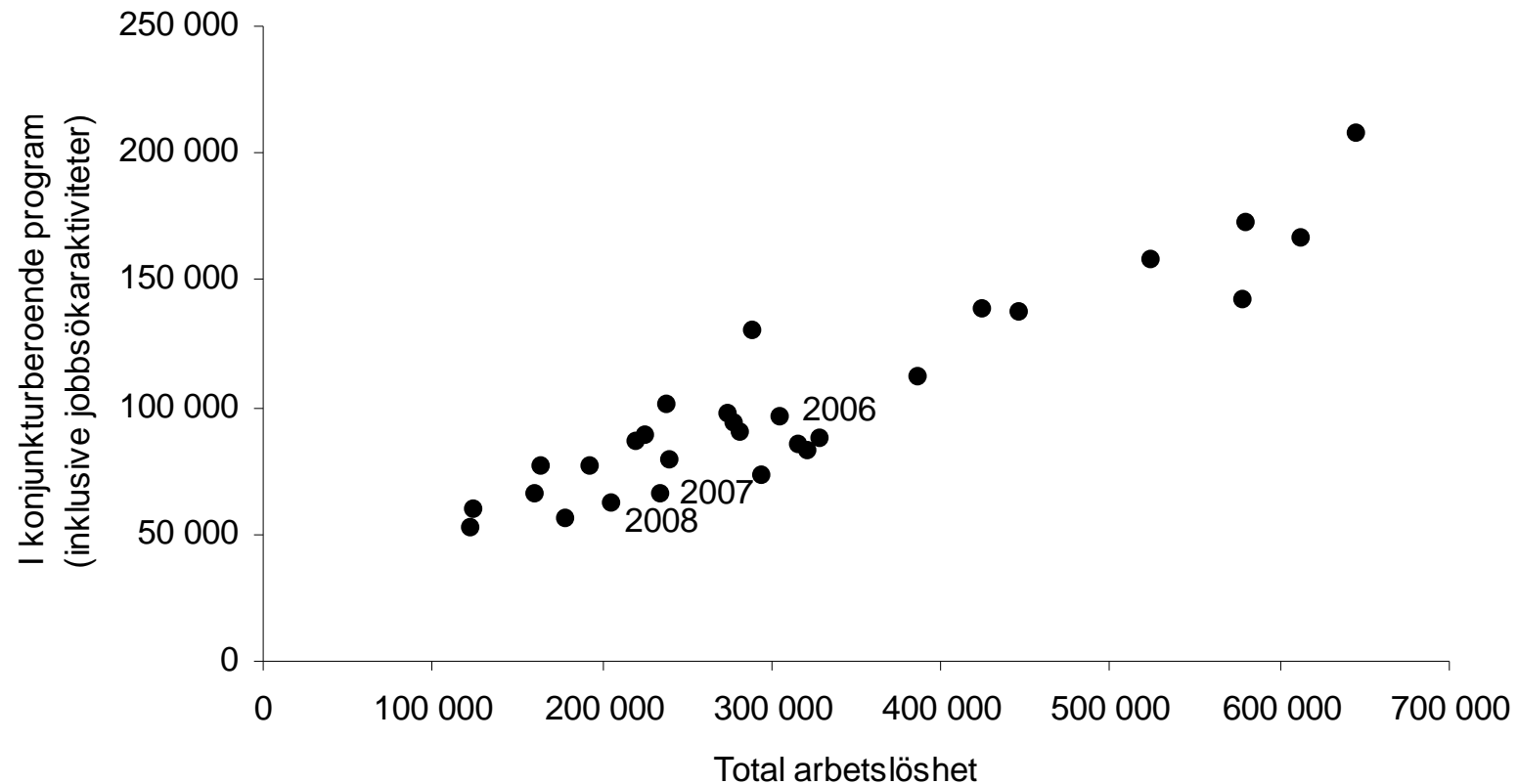
Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program, årsgenomsnitt i procent av arbetskraften

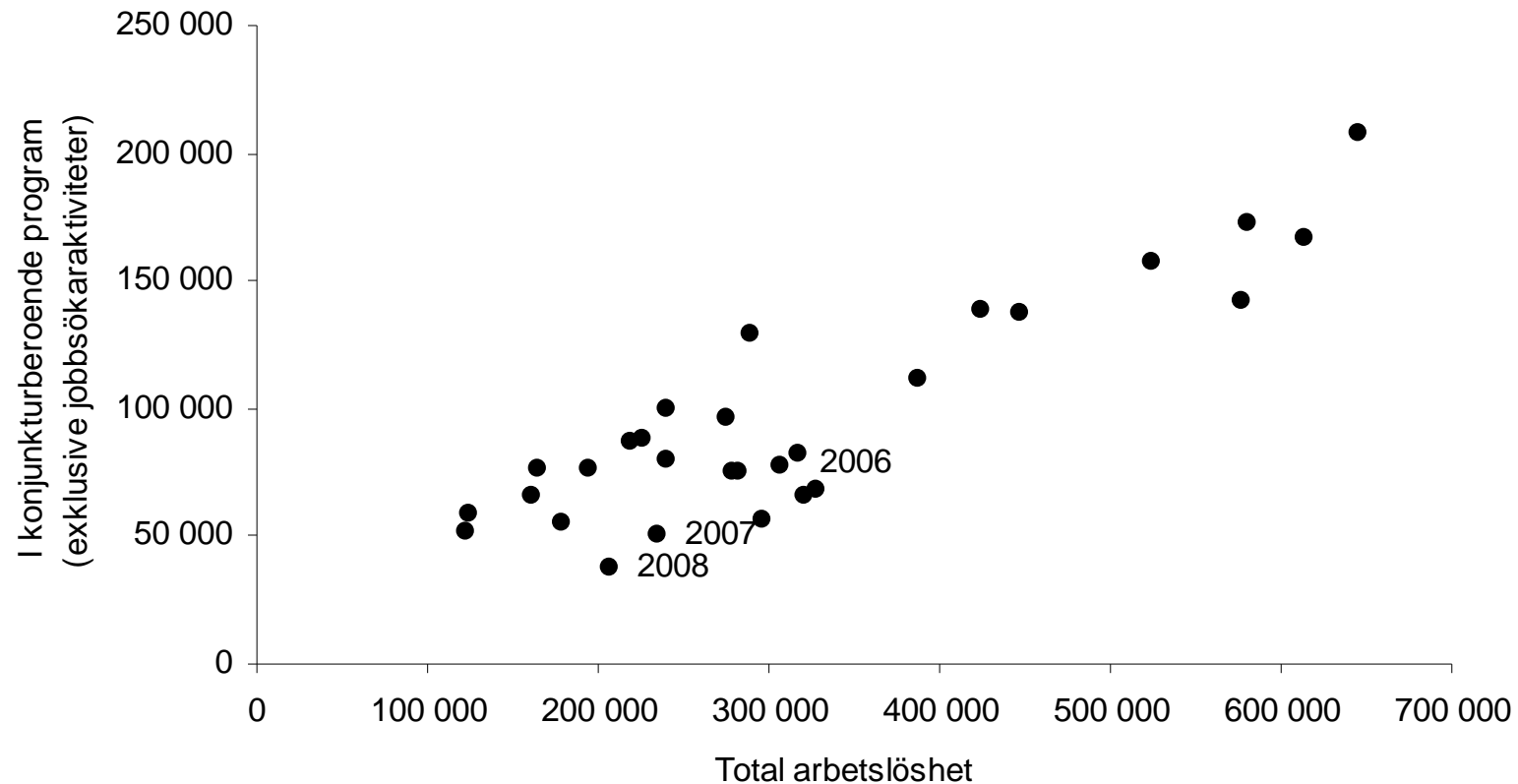
Arbetsmarknadspolitikens aktiveringsgrad, antal deltagare i program, procent av total arbetslöshet

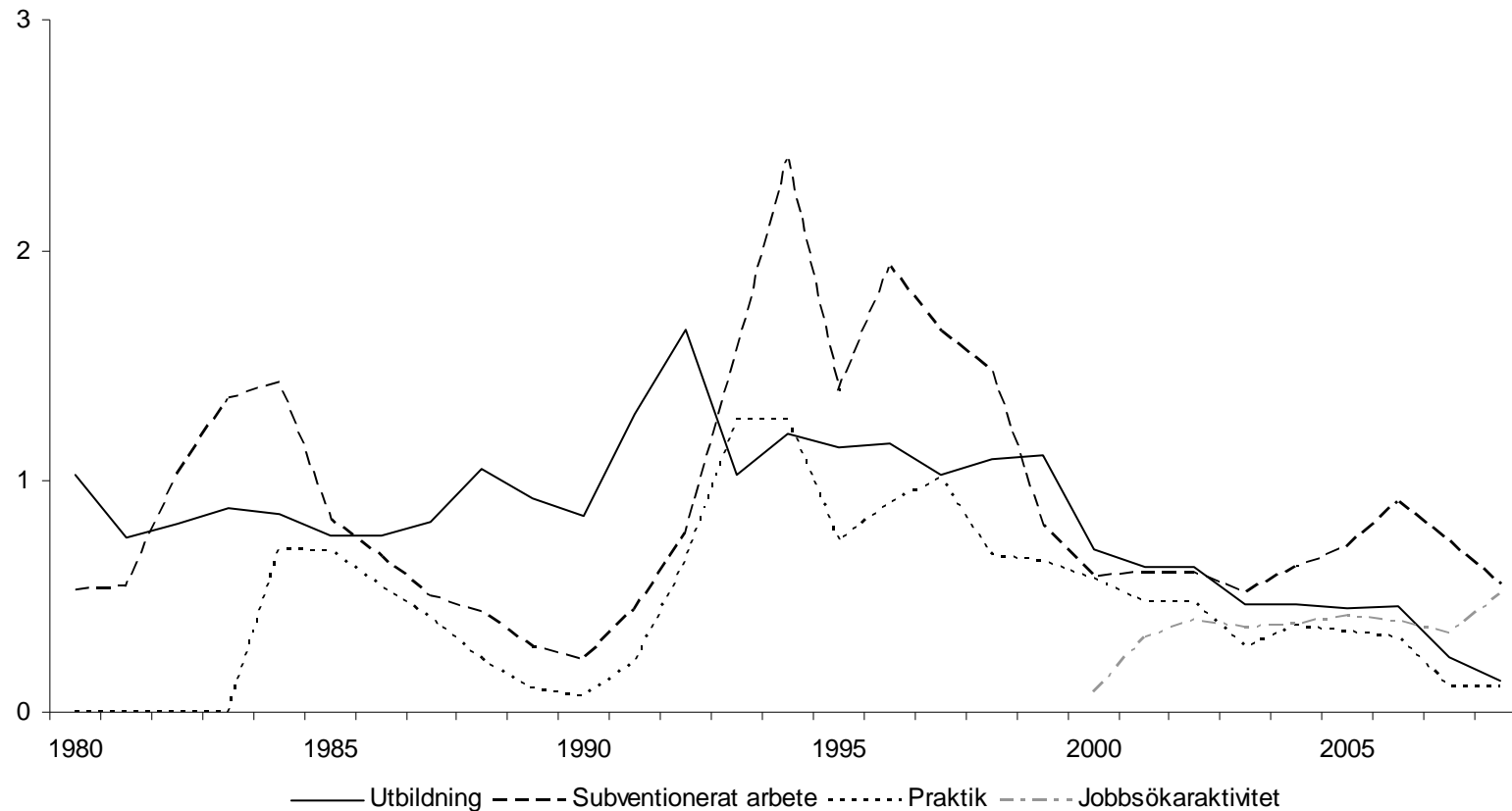
Sambandet mellan programdeltagande (*inkl* jobbsökaraktiviteter) och total arbetslöshet, 1980-2008

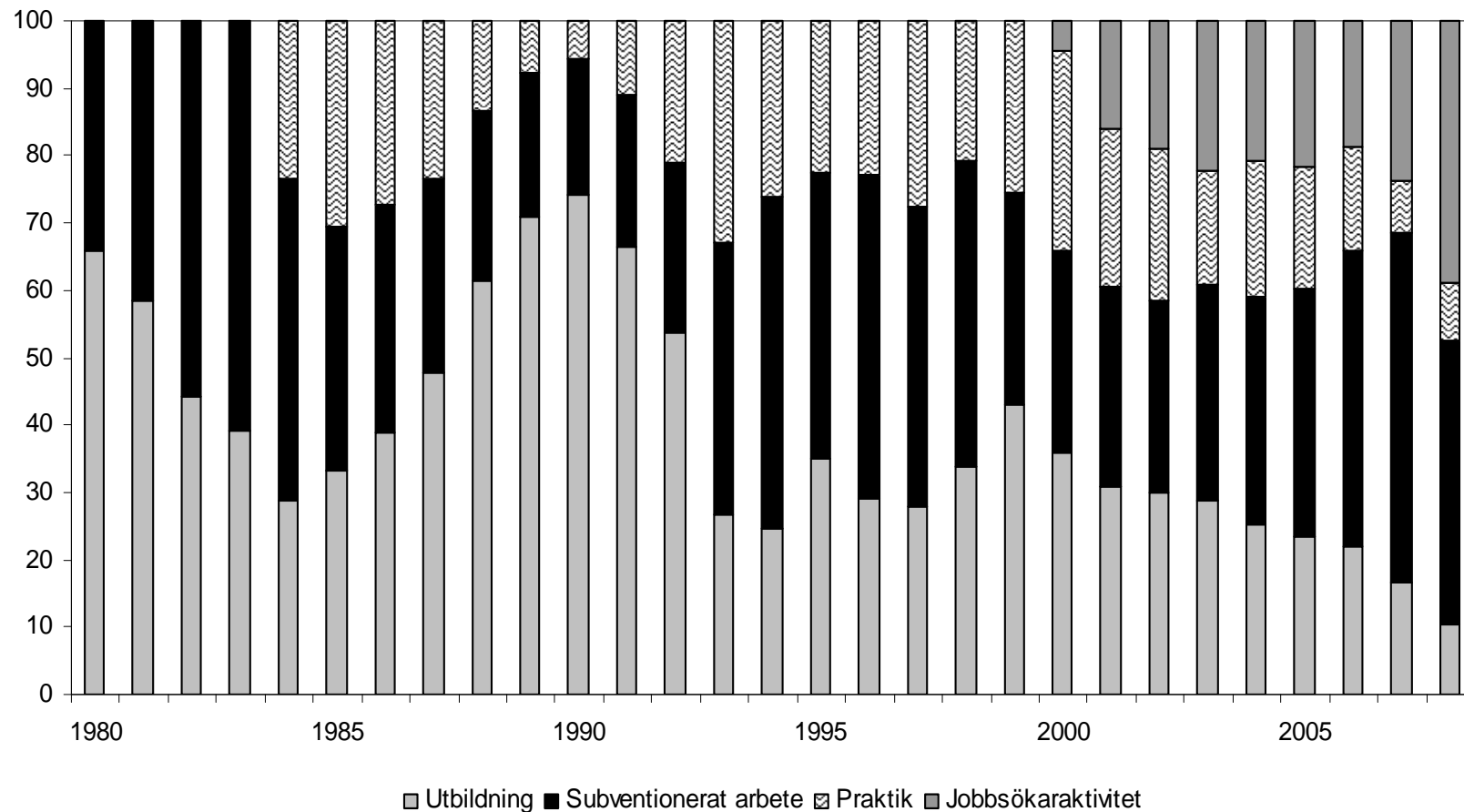
Sambandet mellan programdeltagande (exkl jobbsökaktiviteter) och total arbetslöshet, 1980-2008

Deltagare i olika program, procent av arbetskraften

Sammansättningen av de konjunkturberoende programmen, procent av totalen

Dåliga resultat av 1990-talets arbetsmarknadsutbildning enligt mikrostudier

- Extremt stora volymer
- Återkvalificering för a-kassa
- Högre ersättning
- Svårt veta vad man skulle utbilda till
- Studierna skilde inte mellan yrkesutbildning och förberedande utbildning
- Men inte undanträngningseffekter

Bättre förutsättningar för arbetsmarknadsutbildning idag

- Lägre volymer
- Inte återkvalificering för a-kassa
- Lägre ersättning
- Lättare veta vad man ska utbilda till på grund av demografin?
- Positiva resultat i mikrostudier avseende senare år

Satsningarna på yrkesvux

- Argument för att individernas val ska spela större roll om individen bär mer av kostnaderna
 - också inte arbetslösa
 - men svårare styra till bristområden
- För låg ersättning trots studiemedel med högre bidragsdel
- Fel se yrkesvux och arbetsmarknadsutbildning som substitut
 - inte stöd för att yrkesvux är mer effektivt
- Bättre se arbetsmarknadsutbildning och utbildning i det reguljära utbildningssystemet som **komplement**

Utbildning i företagen

- Negativt att låsa in arbetskraft i företagen och bromsa strukturuomvandling
 - tidigare dåliga erfarenheter: selektiva branschstöd
- Men många företag drar ner av rena konjunkturskäl
- Stöd till anordningskostnaderna för utbildning i företag som ingått avtal om tillfälligt kortare arbetstid och motsvarande löneminskning
- Dessa företag har signalerat att de tror att de behöver den arbetskraft som inte sagts upp i framtiden

Jobsökaraktiviteter och coachning

- Kostnadseffektiv åtgärd enligt forskningen
- Men tveksamt att jobsökaraktiviteter bör intensifieras i lågkonjunktur (januaripropositionen)
 - coachning
- Bra att hålla i gång de arbetslösa och fördela arbetslösheten, men svårt tro på hög effektivitet i djup lågkonjunktur

Jobb- och utvecklingsgarantin

- Svårt se expansionen av den som kraftfull arbetsmarknadspolitisk åtgärd
 - försörjningsstöd för långtidsarbetslösa
- Svårt åstadkomma meningsfulla aktiviteter
- Mindre praktik/arbetsträning än tänkt redan tidigare
- Tredje fasen: blir det bättre än ALU?
 - avvägning mellan att undvika undanträngning och att förbättra chanserna till reguljär sysselsättning

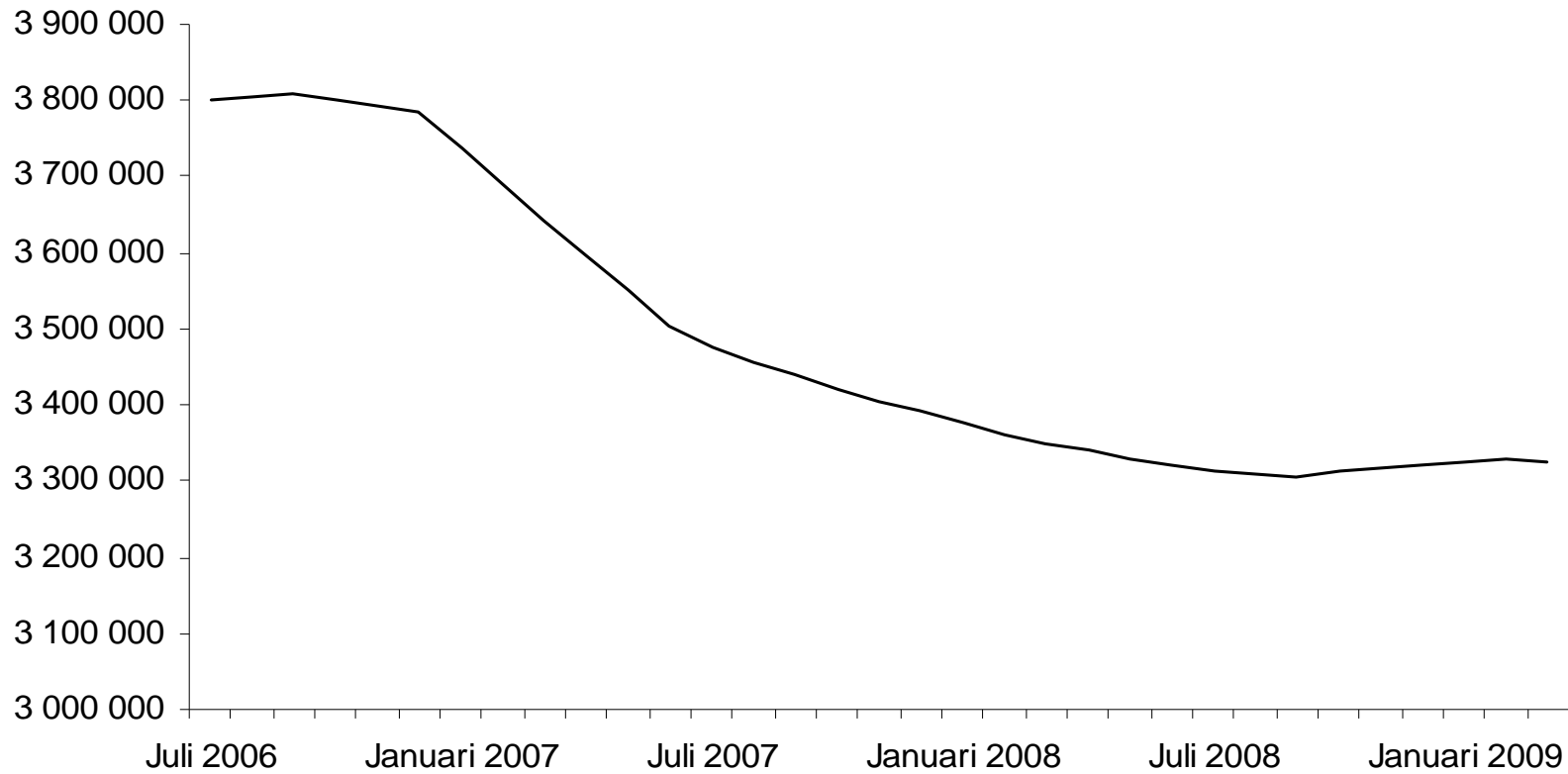
Aktiviteter inom jobb- och utvecklingsgarantin, andel deltagare i procent som tagit del av olika aktiviteter under olika inskrivningstider

Antal kalenderdagar	1-104	105-209	210-419	420-
Arbetsträning	4	8,5	13,7	17,2
Projekt	0,7	1,1	0,8	0,6
Kartläggning	25	14,6	11,3	6,9
Förstärkt arbetsträning	2,7	5,8	11,8	13,8
Arbetslivsinriktad rehabilitering	0,8	1,4	3,1	3,6
Arbetspraktik	7,3	13,9	18,3	18,4
Start av näringsverksamhet	0,5	1,5	2,2	2,4
Jobsökaktivitet med coaching	69,3	78	76,6	79,2
Utbildning	2,2	4,9	8,6	7,5
Förberedande insatser	2,1	3,3	4,5	4,7
Fördjupad kartläggning/vägledning	4,8	4,5	7,3	9,2
Praktisk kompetensutveckling	0	0	0	0
Ingen registrerad aktivitet	24,1	21,8	10,2	3,6
Antal individer	22 878	14 273	12 879	6 747

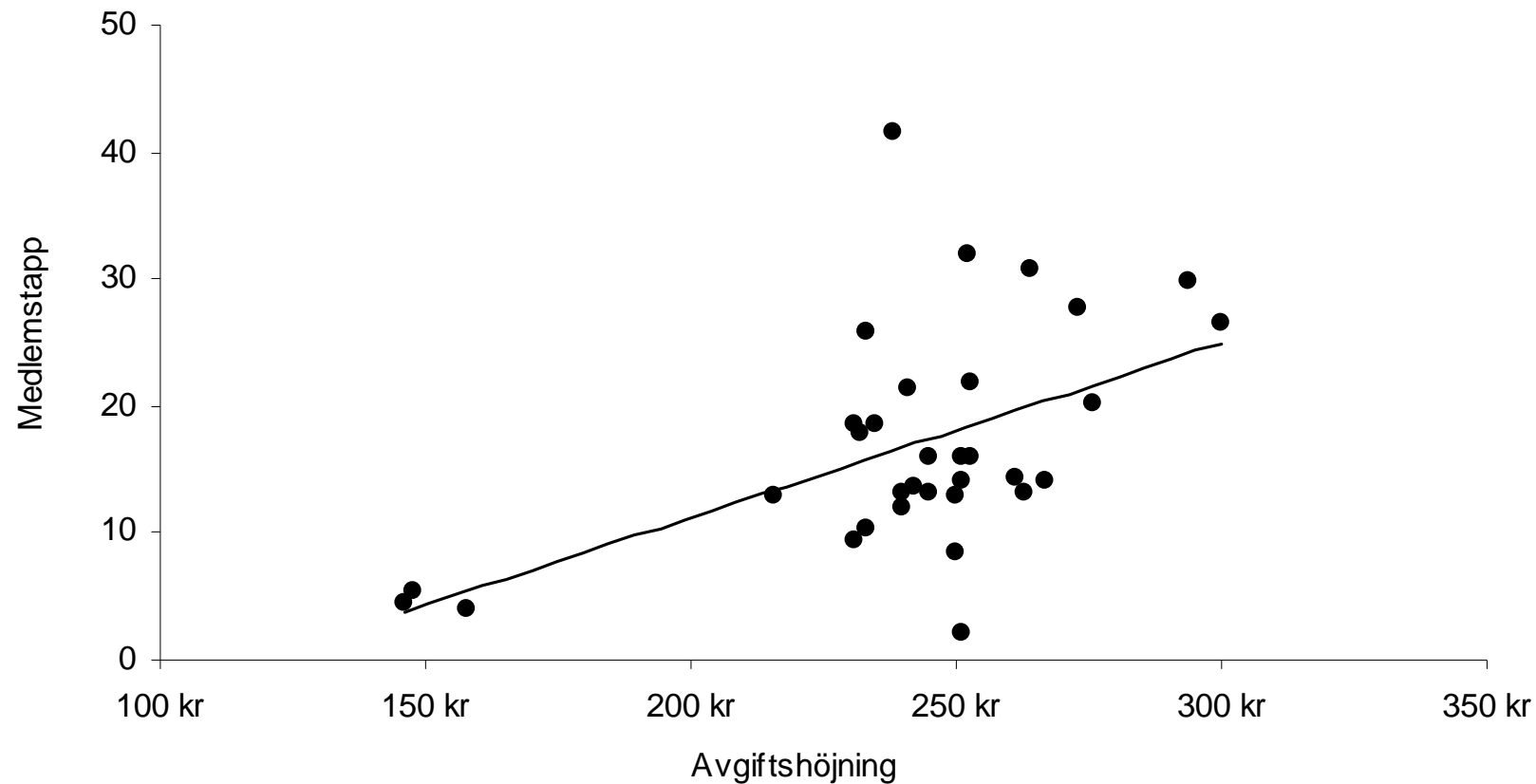
Reformerna av arbetslöshetsförsäkringen

- Högre och differentierade egenavgifter
- Avtrappning av arbetslöshetsersättningen och lägre tak

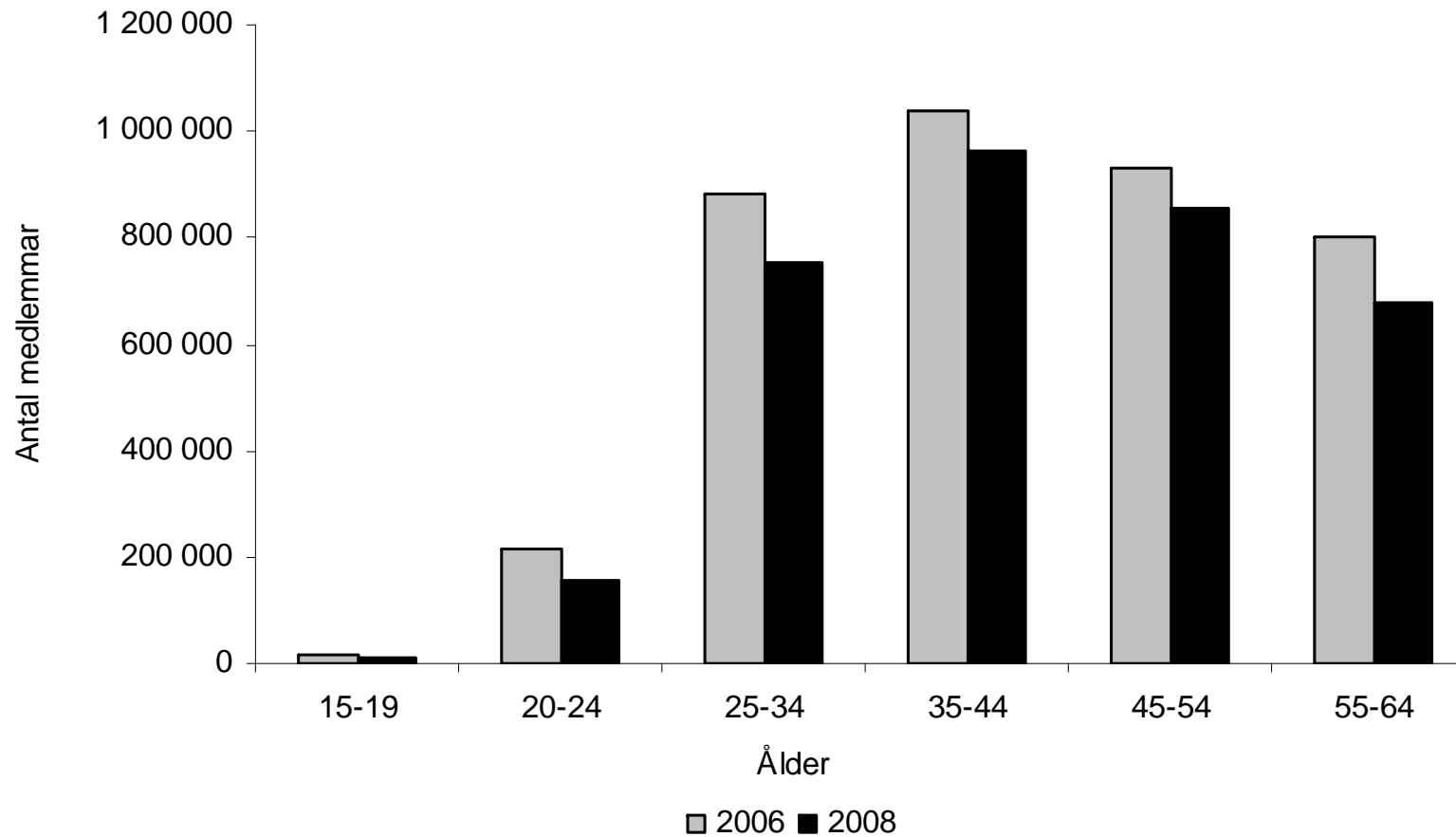
Antal medlemmar i a-kassorna

Avgiftshöjningen (i kronor) och medlemstappet (i procent) i de olika a-kassorna

Åldersfördelning av a-kassornas medlemmar 2006 och 2008

Procentuella avvikelser från trend för arbetslöshet och medlemsfrekvens i a-kassorna

Teoretiska överväganden

- Differentierade avgifter
 - incitament för återållsam lönebildning
 - incitament för a-kassornas kontroll
 - incitament för rörlighet
 - men sämre ”branschförsäkring”
- Högre avgifter för sysselsatta i kombination med jobbskatteavdrag
 - effekterna av jobbskatteavdraget motverkas
 - nettoeffekt måste bli lägre anslutning: högre relativpris
för försäkring kan inte kompenseras genom allmän inkomstökning
- När fler avgifter slår i taket uteblir differentieringen

Två möjliga vägar

- Behåll differentieringen men gör den efter relativ arbetslöshet
- Den genomsnittliga avgiften bör inte höjas när arbetslösheten ökar: de automatiska stabilisatorerna försvagas
- Statlig och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring
- Differentieringen kan avpassas bättre till förhandlingsområden
- Lägre facklig organisationsgrad
- Men inte rimligt att arbetslöshetsförsäkringen ska utformas i första hand för att stimulera medlemskap i facket

Den lägre och avtrappade a-kassan

- Starkt teoretiskt och empiriskt stöd för att jämviktsarbetslösheten sjunker
- Avtrappning ger "optimal" avvägning mellan **försäkring** (utjämning av inkomsterna) och **incitament** (drivkrafter att söka arbete) enligt teorin

Konjunkturberoende ersättning

- Mer generös ersättning i lågkonjunktur än i högkonjunktur
 - med få jobb spelar sökbeteendet mindre roll för arbetslösheten samtidigt som försäkringsbehovet är större
- Given sysselsättning i genomsnitt förenlig med högre arbetslöshetsersättning i genomsnitt om den är konjunkturberoende
 - ersättningen högre när "snedvridningarna" minst
- Längre ersättningsperiod med 80 procent i lågkonjunktur och/eller högre tak och grundbelopp?

Förebilder

- USA: längre ersättningsperioder i lågkonjunkturer
 - delstater
- Kanada: längre ersättningsperioder, högre ersättning och lägre kvalifikationskrav i lågkonjunkturer
 - regioner
- Det amerikanska systemet är ganska enkelt, det kanadensiska ganska svåröverskådligt
- Regelsystem är bättre än diskretionära beslut
- Men lättare att höja ersättningen än att sänka den
- Behov av politisk enighet
- Man skulle kunna konstruera en bättre försäkring